

Dragocen molitvenik.

Spisal Josip Štelcar.

»Torej je res Emilija umrla?« nagovori silno nališpana gospodičina Kramarjeva majhnega, črno oblečenega gospoda v beležnikovi (notarjevi) pisarni.

»Da, gospa, umrla je!«

»Kaj pa je z njeno oporoko?«

»Ta se bode takoj prebrala!«

»Bodemo li kaj podedovali?«

»Seveda, saj imamo pravico do tega!«

»Kdo je neki ta slabo oblečena gospa, ki stoji tam le zunaj za durmi z majhnim fantičem?«

»Sestra Emilijina je. Ta gotovo ne bo mnogo podedovala.«

»Kaj, Ana je, ki se je omožila z nekim malopridnim možem?«

»Da, da, ona je; že jo poznam!«

»Pa je jako predrzna, da se upa še pokazati med našo rodovino, katero je tako grdo onečastila.«

»Saj res! Morala bi vendar vedeti, da Emilija v življenju ni dosti marala za njo.«

V tem hipu stopi Ana s sinčkom v sobo. Njen obraz je blede, oči objokane in na njenem čelu so bile gube, katere sta zarisali beda in žalost.

»Kaj pa hočete Vi tukaj?« jo vpraša gospodična Kramarjeva z neprijaznim glasom.

»Nič, le beležnika hočem vprašati, če se je moja blaga sestra v svojih zadnjih trenutkih tudi mene kaj spomnila.«

»Tako! Vi torej mislite, da se je spominjala Vas, ki ste naredili toliko sramoto naši pošteni rodovini!«

»Moj mož je bil sicer reven, a pošten človek,« odvrne Ana, »zato se ga ni treba sramovati ne meni in ne mojim sorodnikom. Njegov spomin mi je svet in drag! Ako sem pa jaz sama kaj zakrivila, zato pa sem tudi mnogo trpela in prepričana sem, da mi bode usmiljenost božja gotovo odpustila mojo pregreho. Ako bi Vi bili v taki revščini, v kakoršni sem jaz in ako bi Vi imeli otroka, za katerega moram jaz skrbeti, bi razumeli, kako hudo sem se pokorila.«

»Ali pa veste, da se to, kar ste storili, ne da izbrisati?«

V tem stopi beležnik v sobo. Ravno še je slišal zadnje besede, ki jih je gospodična Kramarjeva izgovorila proti Ani. Nejevoljen ustavi govornico ter reče s trdim glasom:

»Gospodičina, zakaj očitata Ani to, kar sta ji oče in sestra že davno odpustila?«

»Kaj pa išče tukaj, kdo jo je neki sem poklical!«

»Ona mora tukaj biti,« odvrne resno beležnik, »jaz sem jo poklical.«

Potem stopi k mizi, razgrne velik kos papirja ter začne razkladati, da je gospa Emilija zapustila 200.000 kron v gotovem denarju, mnogo dragocenih biserov, oblek, grad, ki je vreden 160.000 kron in star molitvenik z raznimi podobnicami. Na koncu oporoke pa so bile zapisane sledeče besede:

»Jaz, Emilija Rojar, ukazujem, da se vse moje premoženje razdeli na tri dele; prvi del naj bo denar, drugi del grad, biseri in vse premično blago, tretji del pa naj bo moj molitvenik. Moji sestri Ani sem odpustila njen prestop, s katerim je vznemirila našo rodovino. Ko bi prej zvedela o njeni bedi, bi ji tudi že poprej rada pomagala. Jaz se je torej tudi v svoji oporoki spominjam. Gospa Kramarjeva, moja sinaha, naj prva voli del mojega premoženja, za njo naj voli moj stričnik in tretji del, kar ostane, naj dobi moja sestra Ana.«

»Aha, Emilija ni bila samo usmiljena, ampak tudi pametna,« vsklikne stričnik, majhen in črno oblečen gospod.

»Gospa Kramarjeva! Kateri del si torej izvolite?« vpraša resno beležnik.

»E, tistih 200.000 kron!«

»Ali je to vaša resnična volja?« vpraša beležnik.

»Da!«

Beležnik je hotel vzbuditi v njej usmiljenje do Ane ter pravi: »Gospa, Vi ste bogati, Ana je pa uboga. Kaj, ko bi hoteli Vi njej prvi del prepustiti in molitvenik vzeti, ki je gotovo tudi dragocen — spomin.«

»Vi se šalite, gospod!« vzklikne gospa. »Kajti po mojem mnenju gospa Emilija v oporoki skoro naravnost pravi, da pripada molitvenik njeni sestri Ani. Kakor sem rekla, ostanem pri svojem.«

Gospod stričnik si je izvolil grad in kar je še k temu delu spadalo. Tudi njega skuša beležnik ganiti in mu sočutno reče:

»Gospod, kaj ko bi Vi hoteli kaj od svojega dela prepustiti svoji teti Ani? Vam se itak ne bode mnogo poznalo, ker ste bogati. Usmilite se nje, saj je Vaša sorodnica.«

Stričniku se naberejo usta v prezirljiv nasmeh in z odločnim glasom odvrne:

»Gospod, zahvaljujem se za Vaš nasvet. Gradú ne morem odstopiti, kajti ta meji na moje gozdove, imel ga bom za svoje poletno bivališče. Biserov pa tudi ne moram pustiti, imel jih bom v spomin!«

»Naj bo v božjem imenu; jaz Vas ne smem siliti, kajti dolžnost mi je, oporoko natančno izpolniti,« pravi beležnik.

Gospa Kramarjeva in stričnik odideta, vesela svojih bogatih deležev, ter zasmehljivo pogledujeta Ano.

Sedaj vzame beležnik molitvenik iz svoje pisalne mize in ga poda gospej Ani, rekoč:

»Tukaj imate tudi Vi svoj del od sestre svoje Emilije!«

Ona vzame molitvenik, pritisne ga iskreno na svoja usta in potem pa na ustnice svojega otroka.

»Poglej sinček,« reče mu, »poljubi molitvenik tvoje tete, ki bi te gotovo rada imela, ako bi te poznala. Ko boš znal brati, potem prosi Boga, da ti sv. Duh razsveti pamet in ti dodeli več sreče in blagoslova božjega, kakor tvoji materi!«

Priče so bile do solz ginjene ter so se jokale. Otrok pa pritisne molitvenik na svoje ustnice in končno ga odpre.

»Joj, mama,« zakliče naenkrat, »kako lepe podobice so tukaj notri!«

»Res, moj otrok,« reče se smehljajoča Ana dečku.

»Naša ljuba gospa v rdečem oblačilu,« nadaljuje otrok, »in Jezušček v zelenem krilu. Toda, mati, zakaj so pa ti tanki listki papirja na podobice prilepljeni?«

»Zato, da se podobice ne poškodujejo!« Ana se skloni in bolj natanko pogleda podobice. Pri tem se zasliši glasen krik iz njenih ust in Ana pade v omedlelico.

Beležnik ji pomaga vstati ter reče pričujočim:

»Upam, da se ji ni nič hudega zgodilo. Ti, deček, daj mi molitvenik, da ne boš podobice poškodoval!«

Čez mesec dni potem, srečata stričnik in Kramarica na potu Ano in njenega sina, če tudi prosto, a vendar bogato oblečena, ko sta se peljala v lepem vozu, v katerega sta bila vprežena dva čila konjiča. Povpraševala sta povsod, kako je vendar to mogoče, da je Ana tako hitro obogatela.

Naposlednje sta izvedela, da je Ana kupila krasno hišo za 160.000 kron. To jima je kakor grom zadonelo na ušesa in hitela sta naravnost k beležniku, da jima vso reč razjasni.

Beležnik je sedel pri pisalni mizi ter nekaj zapisaval v knjigo.

»Vas gotovo mudiva v vašem poslu,« začne Kramarica.

»Nič ne de,« odgovori beležnik, »pišem ravno nekatera dolžna pisma za dolžnike gospe Ane, kojim je drage volje posodila v potrebi denar.«

»Kaj?« zakliče stričnik, »potem, ko je že hišo, kočijo in konje nakupila, ima pa še denar?«

»Da, gotovo!«

»Odkod pa dobi vse to?«

»Saj ste sami videli, odkod?«

»Kaj smo videli?«

»No, ko je pri pogledu na podobice — omedlela.«

»O tem ničesar ne vem!«

»O,« nadaljuje beležnik, mislil sem, da ste Vi to zapazili. V molitveniku je bilo 60 podobic, na vsaki podobici je bilo šest bankovcev, vsaki za 1000 kron!«

»Za božjo voljo,« zakriči stričnik ves zavzet.

»Ko bi jaz to prej znala!« vzdihovala je Kramarica.

»Saj bi si bili lahko izbrali, Vam je bilo na razpolago, sam sem Vam svetoval vzeti molitvenik, pa niste hoteli!«

»Kdo bi si tudi mislil, da je bil v tako slabem molitveniku skrit tako velik zaklad!«

Poželjenje po denarju oslepi človeka, in neusmiljenost se kaznuje.

Dopisi.

Iz Dornove. Obljubili smo dragemu bralcu »Slovenskega Gospodarja« poročati o novi brizgalnici v Dornovi; pa glej! Človek obrača, Bog pa obrne. Združili so se nekateri veljavni možje iz Dornove ter šli pred pl. Pongraza ter ga prosili za njegovo brizgalnico. In res prepustil je lastno brizglo, ki je stala pred nekaj leti 2400 K. Dornovi v obče koristno porabo. Iz dnu srcá mu kličejo vsi Dornovčani: Slava mu! — Začelo se je torej pobirati denar za skladišče, v kojem bi naj bila brizgla ter tudi drugo potrebno orodje; okoli 200 K je uže nabranih, prošnje na razna zavarovalna društva so se tudi že razposlala ter z veseljem potrjujemo veliko navdušenost v tej zadevi. Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki tudi naše brate ptujske Slovence naprosili, da bi nam priskočili na pomoč z društvenimi pravili za gasilna društva ter tako omogočili, da se v kratkem v Dornovi ustanovi »požarna bramba«, koja bi naj bila na korist ne samo domači vasi, ampak tudi bližnjim vaščanom, katerim kličemo pri tej priliki imenom pogorelecev za njih podporo: »Bog plati!« — V bližnji vasi Pacinje se je pretečeno nedeljo krasen križ blagoslovil, kateri dela tem vaščanom veliko čast!

Gorenja Savinjska dolina. (Razno-terosti). Zdaj dežuje že dva dni, po hribih pa hodi sneg, katerega je pri višjih kmetih pred stirnajstimi dni padlo obilo, poldrugi meter v Solčavi. Cesta od Solčave proti Ljubnem je vsak dan slabejša. Delo kaže mojstre! Prejšni odborniki okrajnega zastopa gornjegrajskega so hodili cesto — gledat, kakor tudi eden gospod iz Gradca, toda popravilo se s tem ni nič. Ali bo kaj zdajšni zastop storil za to cesto, ne vemo; toda upanja nimamo, ker je bil tako ljubeznjiv, da ni hotel nobenega Solčavana ni Lučana v zastop. Denar teh občin pa je vendar dober tem stricom, zakaj tudi tega ne zavrnejo! Zatorej, kdor se misli voziti iz Ljubnega v Solčavo, naj zavaruje svoje in svoje živine življenje, ker konji se zavoljo slabe ceste tukaj sami — obešajo! Če se pa kateri konj ne bi obesil, kakor se je Matevžev na lučko-solčavski cesti, pa bi vtegnil vtoniti v blatu na ljubenski cesti v Grudniski trati. Pri tej priliki bi opomnili, da se naj našega okraja poslanci potegujejo za koristi svojih volivcev tudi v tem oziru! Zadržno življenje je tukaj zdaj v cvetu. Bikorejski zadrugi v Solčavi in Lučah po prizadevanju g. Jelovška kmalu začneta delovati; reiško kmetijsko društvo se tudi postavlja in v Mozirju so kar celi konsum na pust prodali kakor pišejo časopisi. In potem se piše, da Savinjska dolina — spi! Kdor zdaj posluša časopise raznih strun, bi menil, da se tukaj dajemo — kakor Buri in Angleži. No temu ni ravno takó, pa vendar poštenega, delavnega življenja bi bilo pač potrebno. Zakaj kmetu se tukaj kakor trgovcu in obrtniku godi vsako leto slabejše. Najboljše moči zapuščajo naš kraj in gredo na Ogrsko, v Bosno in Ameriko. Les

nema prave cene, in se še najslabejše obeta. Mejem pa delavei in družina — saj je že skoro ni dobiti — zmirom dražji. Ptujci pri nas že visoko nosijo glave, po uradih — le glejte na pečate, napise in dopise — se ne daje veljava slovenskemu jeziku. Prvi nemški urad je »Herrschaft Oberburg«, s filialami vred. Nekateri bi bili zakaj, pa kaj si čejo!

Pa enega društva bi še skoraj pozabil, namreč »Planinskega«, katerega podružnica Savinjska se je v svojem poročilu št. 3. »Vestnika« zadela ob nekatere »ki bi jo lahko podpirali, pa ji niso naklonjeni celo iz osebnih ozirov.« Ne bo dal! Zakaj so nekateri gospodje odstopili in vrnili »Vestnik Planinski«, niso osebni oziri, temveč načelo značnega junovca, ki je neki rekel, da farje pri planinskem društvu samo zato potrebujete — da plačajo. Po takem načelu, se ne more kriviti drugih, temveč pometajte — pred svojim pragom in potem še le pridite pred druge. In boljše bi bilo, da bi se vsi združili v koristno narodno delo, in pa bi bolj zasledovali politične dogodke v Gradcu in bi skrbeli za povzdigo kmetijstva in živinoreje, kakor pa da Horvate občudujemo in se zanj vnamamo in zavolj dveh trgovcev konsum in njegove ljudi blatimo in — na pust prodajamo. Zberi se Gorenja Savinjska dolina in zastopaj narodne gospodarske reči, bodi mož ponosen, kakor so bili naši predniki, in gotovo nam boljši časi zasijajo!

Iz Celovca. (Čudeži se godijo). Zares vesel pojav za naš brezverski Celovec so letošnje postne pridige č. g. o. Volberta iz družbe Jezusove. Ta občudovanja vredni in goreči pridigar ima pri svojem podjetju zares nepričakovane vspehe. Za posamezne petke v postu je izbral svojim pridigam v stolnici sedem zadnjih besed Kristusovih na križu; pred vsako pridigo so se pele dotične Haydnove kompozicije. Krasne prepovedi so bile zelo dobro obiskane. — Od dne 25. marca do 2. apr. pa se je obhajala po Koroškem zelo priljubljena in v našem stolnem mestu v mestni župniji z veliko slovesnostjo pobožnost k »Božji glavi«. Tukaj je imel č. g. o. Volbert še več poslušalcev »kakor v stolnici«. Za snov si je izbral besede. »Če gava je ta podoba?« (V bogato okrašenem oltarju se namreč pri tej pobožnosti razpostavi prelepa podoba s trnjem kronane glave). Prostorna cerkev je bila vedno natlačeno polna. — Toda nad vse iznenadljivi pa so njegovi govori za možke, ki jih ima ravno te dneve v stolnici zvečer ob sedmih. Kedo bi si mislil, da bi bilo v našem nacionalnem mestu toliko zanimanja za govore, katerim snov je versko socialna. Stolnica je do zadnjega kotička napolnjena. Tu vidiš možke iz vseh stanov; posebno tudi mnogo socialnih demokratov. Dal Bog, da bi ne bili ti pojavi samo navidezni, temveč da bi tudi naše mesto že prav kmalu obhajalo vstajenje!

Gospodarske stvari.

Izbera trt za obnovitev vinogradov.

Ako si v naši ožji domovini ogledamo dozdej napravljene nove vinograde s cepljenimi ameriški trtami, opazili bomo sicer marsikaj dobrega, prišli pa bomo tudi do neprijetnega spoznanja, da se pri izberi in številu posajenih sort dostikrat ni postopalo s potrebno zvedenostjo. Zlasti v zadnjem oziru storila se je večkrat napaka, da se je posadilo ne le neprikladnih, ampak tudi preveč sort, brez premisleka, kolike težavnosti nastanejo iz tega pri obdelovanju dotičnega vinograda in ravnjanju s pridelanim vinom. Različne sorte trt zahtevajo ne le različnih vremenskih in zemljskih razmer, temveč tudi različen način obrezovanja in vzgoje, kojim zahtevkom se mora ustrediti, da bo rast in obroditev trt dovoljena. Grozdje različnih trt tudi največ raznočasno zori, treba ga je

torej posebej obirati. Le sorodne sorte, pa tudi ne vselej, kakor tudi nekoliko, pa malo drugih sort jednači se v omenjenem oziru; največ pa se zgodi kakor gori povedano.

Ako pomislimo, kako težko je pri naših viničarjih odpraviti stare napačne navade, in jih na primer naučiti boljše rezatve in vzgoje trt, tedaj mora vsak razumnik spoznati, da bo v obče nemogoče, z raznimi trtami različno ravnati tako, kakor je njih naravi primerno. Posajene trte se v takih slučajih vzgojujejo vse po istem načinu, ki je sicer eni sorti morda prikladen, a drugim gotovo ne ugaja. Nepovoljna rodovitost, premočna ali preslaba rast lesa itd. so nasledki takega ravnjanja, ki pa se dostikrat neopravičeno pripisuje sorti in cepitvi. Neuspeha je seveda dostikrat kriva tudi dotičnemu kraju neprikladna sorta.

Trgatev ob različnem času zorečih in proti gnilobi nejednako odpornih sort je obtežena; v tem ko je eno sorto radi naprejšnje zoritve in nagnjenja do gnitja že treba zbirati, še druge niso dovolj dozorele in trgatev se mora prekiniti. Navadno si ljudje tega truda ne prizadenejo in potrgajo vse grozdje, ko je le del tistega dozorel in začel gniti. Tako je na pr. z vinogradi, v katerih raste belina poleg šipca (mozlavine); belina začne gniti, v tem ko šipca se davno ni zrel za trgatev. Ali vključ temu prične se s trgatvijo in potrga se vse, da se le več nabere. Tako pa se dobi mošt, ki ima v sebi malo cukra, pa veliko kisline, ki torej nikakor ni tako dober, kakor bi se mogel v dotični legi pridelati.

Vinograd, obsajen z večim številom sort, bo dajal zalogo raznih vin, ki pa se morajo čista ohraniti le tedaj, ako je njih množina dovolj velika; iz malih vinogradov pa to radi premale množine ne bo mogoče, in moralo se bo ali že ob trgatvi ali pozneje vse skupaj dejati. S tem pa zabredemo zopet v staro napako mešanega nasada, kateri ne daje nikdar boljših vin določnega svojstva.

Vinogradnik ima v prvem slučaju sicer zanimivo zalogo raznih vin, katerih pa radi velike razlike njih svojstva ne bo lahko prodal. Sicer mi bode kedo oporekal, češ, kdor ima raznovrstnega blaga, more vsakomur postreči, ali pri vinski kupčiji na debelo to ni tako, in le tisti vinogradnik bode tovarnikom in krčmarjem lahko prodajal vino, ki ima od ene ali dveh, znabiti še od treh sort veliko in različne kvalitete. Ako si ogledamo vinorodne kraje, kakor Renski okraj, Mozele, Renski Palatinat in Rensko Hesensko z zelo razvitim vinogradstvom in vinsko kupčijo, našli bomo v prvih dveh skoro sam drobni rizlec (graševino), v zadnjih dveh pa zelenec (zeleni silvanec). Te sorti sta podlaga ondotnemu vinogradstvu, druge so skoro brez pomena in nimajo na vinsko kupčijo nikaškega upliva. V taki omejitvi obstoji moč ondotnega vinogradnika, kateri nizke, srednje in visoke lege z enotnimi ali različnimi zemljinami obsadi z eno, ali k večjemu z dvema sortama, ki se dasta v potrebnem slučaju dobro med sabo pomešati, kakor na pr. rizlec in zelenec, in dobi radi tega v vinski kupčiji zanesljivega kupca, kajti ta kupi blago, katero more dobro izkoristiti. Vinotržec mora ozir jemati na svoje odjemalce, kateri želijo vedno jednako vino brez ozira na letino, on je torej primoran kupovati vina, s katerimi more ustrezati tem željam. Ako oddaja vinogradnik vedno jednako okusno vino v raznih kvalitetah in po razni ceni, potem dobi odjemalce in jih ohrani, kar se mu nikoli ne posreči, ako ima več različnih sort vina. Sajenje malega števila sort omogoči praprostejšje obdelovanje vinogradov in ložje ravnjanje z vinom; tako so tekom časa nastala v tem oziru trdna načela in tako je bilo mogoče, da sta se vinogradstvo in vinska kupčija v omenjenih krajih povzpela do tolike popolnosti, da morejo drugim vinskim krajem biti v zgled.

Posnemajmo te kraje in sadimo tudi le malo, v dotičnem kraju v tem ali onem

oziru najbolj ugajajoče sorte. Sedaj, ko velja, z velikim trudom in precejšnjimi stroški obnoviti naše opustošene vinograde, morali bi se varovati starih napak ter opustiti mešan nasad in obilost sort, ker s tem se ne da nič prida doseči.

Katere sorte pa naj sadimo?

Določnega odgovora na to ni mogoče dati; zavisno je to od kraja ter tamkaj se nahajajočih vremenskih, zemljskih in gospodarskih razmer. Kar se tiče teh zadnjih (gospodarskih) razmer, prišlo bo tukaj v poštev, ali se hočejo uporabiti take sorte, ki dajo veliko, akoravno slabšega vina, ali pa take, s katerimi se hoče pridelovati posebno dobro vino. Pri takem presojevanju se naj v prvi vrsti ozir jemlje na sorte, ki se v dotičnem kraju že od nekdanj sadijo in se naj izmed tistih izberejo najboljše in zlasti take, ki dajo vinom tistega kraja značaj; tako je bilo na pr. napačno, ako bi v ormužkem, ljutomerskem in radgonskem okraju opustili moslavino (šipca), v mariborskem okraju (Kamnica, Karčevina, Tresternece i. drug.) muškatelec, na Bizeljskem svoj plavec in kavščino, ter da bi sadili sorte, katere po drugod sicer prav dobro uspevajo, ali tamkaj niso dovolj preskušene ali sploh ne ugajajo.

Vendar pa naj to ne izključi saditve novejših vrst, o katerih se iz dosedanjih izkušenj ve, da pa naših stajarskih vinskih gorih uspevajo, da dajo redne, povoljne in tudi bogate obrodke; marveč deluje naj se na to, da se sadijo po takih krajih, kjer domače sorte ne rodijo dovoljno, pa tudi poleg njih v čistih, obsežnih nasadih. V tem smislu omenimo zlasti že precej razmnoženi laški rizlec, drobni rizlec (graševina), zelenec in beli burgundec.

Za črna vina, kolikor pridejo v naših krajih, kjer se prideluje večinoma le belo vino, v poštev, je vredno omeniti: črni burgundec, portugalko, modro frankinjo, modro lovrenčevko.

Imenovane sorte odlikujejo se v primerjavi med sabo s svojstvi, vsled katerih so pripravne v potrebnem slučaju za krščenje (pomešanje). Ako ostaneta laški in drobni rizlec kisl, smeta se, ne da bi veliko izgubila na svojem znaku, pomešati z zelencem (silvancem), kakor se to sploh dela ob Renu s kislim vinom od drobnega rizleca z najboljšim uspehom. Portugalka ima navadno premalo kisline in se lahko s primešatvijo modre frankinje na okusu izboljša. Sorte se v tem oziru po svojih lastnostih popolnujejo, in je tudi v slabših letih mogoče pridelati lahko prodajna vina.

Belega burgundca ni treba mešati; on je samostalna in ena najboljših naših sort za zlahtno vino. Tisto velja o črnem burgundcu za zlahtno rudeče vino in o modri lovrenčevki za rudeče srednje vino.

Od zgoraj omenjenih starih in teh sort naj bi se po trtnicah vzgajale velike množine, da bo vinogradnikom mogoče, si jih ložje priskrbeti kakor doslej, ako jih potrebujejo za nove nasade. Trtnice morejo na ta način, kakor tudi s tem, da vinogradnikom priporočajo malo sort pa dobre sorte, pospeševati prenovitev trsnih nasadov, škodljiv pa more njih upliv biti, ako jim nedostaje dobrega materiala, potem pa priporočajo sorte ali mešanico taistih, katere dotičnemu kraju niso prikladne.

»Gosp. Glas.«

Slovinci, Slovenke!

podpirajte „Našo stražo“;

pristopajte k „Družbi sv. Cirila in Metoda“.

Štajarski Slovinci,

darujte za šolo v Muti